

Nikola Holíková

Oslovování v současné španělštině
(posudek vedoucího bakalářské práce)

Pragmalingvisticky zaměřená práce se zabývá tématem, které je velmi zajímavé z hlediska teoretického (mj. ukazuje rozdílnost chápání některých aspektů zdvořilosti ve španělštině a v češtině) i praktického (znalost popisovaných souvislostí je velmi důležitá pro každého cizince, který chce ve španělštině nejen používat správně vytvořené gramatické konstrukce, ale chce též volit lexikální prostředky adekvátně k situaci). Toto téma nebylo dosud v české hispanistice příliš traktováno: jistá pozornost byla věnována odlišnosti vnímání protikladu tykání a vykání ve španělštině a v češtině, ale nominální oslovování zůstávalo stranou. Autorka tak vstupovala na pole neorané, což má své výhody i nevýhody: výhodou je to, že se nemusela příliš ohlížet na dosavadní výzkumy, nevýhodou nedostatek zdrojů sekundární literatury.

Práce má tradiční strukturu, teoretickou část doplňuje část praktická, založená v tomto případě na korpusovém výzkumu. Teoretická část má logickou a přehlednou strukturu. V úvodní části je hlavní předmět autorčina zájmu – tj. nominální oslovování – zasazeno do širšího kontextu dalších forem oslovování (pronominální, tykání, vykání atd.). V dalším výkladu jsou komentovány nejdůležitější pragmatické faktory ovlivňující podobu oslovení, totiž aspekt zdvořilosti, společenské role a emocionální faktor. Všechny tyto výklady, výhradně vycházející z použitých zdrojů sekundární literatury, se zabývají především pragmatikou španělštiny, byť se objevují i komentáře s obecnějším přesahem. Následující kapitoly mají již též částečně praktický rozměr, protože obsahují typologii nominálních oslovení, členěnou podle různých faktorů (antroponyma, jména odrážející věk, vztah mezi mluvčím a osloveným atd.), a pozornost věnují též emocionálnímu faktoru volby oslovení. Tyto kapitoly jsou vlastně přípravou pro praktickou část práce. Ta na paralelním korpusu *InterCorp* zkoumá jednak výskyt jednotlivých nominálních oslovení ve španělské části korpusu, jednak nejčastější české protějšky těchto oslovení. Závěrečná kapitola velmi stručně shrnuje výsledky práce.

Ve svém hodnocení bych chtěl nejprve ocenit kultivovaný jazyk výkladu – text se dobře čte a poskytuje českému čtenáři základní vhled do problematiky (je škoda, že zřejmě omylem pronikla do závěrečné podoby textu dílčí přípravná verze, nikoli verze, jež byla výsledkem konzultací se školitelem). V tomto ohledu je práce pečlivě připravená, což platí i o velmi dobré práci se zdroji. Tím se ale dostávám zároveň k slabší stránce textu: v teoretické části se jen zřídka objevují autorčiny vlastní názory či komentáře, text je přiznanou parafrází španělských zdrojů, zejména pak zdroje jednoho, který byl pro autorku ve všech ohledech hlavní inspirací. Tuto okolnost, která má mj. za následek též určité nepřesnosti vyplývající z nesprávné interpretace španělského zdroje (s. 15: kodex místo kód, s. 10: Kerbrat-Orecchioni je lingvistka, nikoli lingvista, apod.), je třeba vzít při celkovém hodnocení pochopitelně v úvahu.

Praktická analýza odráží dobrou základní znalost práce s paralelním korpusem a s databází Treq, vykazuje ale dle mého soudu dva nedostatky.

- 1) Mezi analyzovaná slova omylem pronikla užití zkoumaných slov jinde než v oslovení. Tato skutečnost bohužel snižuje hodnotu závěrů, byť i obecná analýza protějšků španělských slov není bez zajímavosti.
- 2) Zřejmě časová tíseň při závěrečné úpravě textu způsobila, že autorčiny komentáře získaných dat jsou velmi stručné, což je škoda, protože materiál získaný z paralelního korpusu dává příležitost k velmi přínosnému rozboru.

Náměty a otázky k obhajobě:

- Mohla by autorka trochu podrobněji okomentovat typologii dokumentů uváděných u každého slova a osvětlit, co nám tato typologie o oslovení říká?
- Na jaké metodologické obtíže při práci s korpusem autorka narazila?
- Do jaké míry je pro tento typ výzkumu využitelná – dle autorčina názoru – databáze Treq?

Z formálního a jazykového hlediska je práce připravena vcelku pečlivě, nacházím jen občasné překlepy či chyby.

Celkově soudím, že jde o poctivě připravenou práci, která ale vykazuje některé podstatné nedostatky (mám na mysli zejména závislost na zdrojích a metodologickou chybu při práci s korpusem, jež vedla k tomu, že v získaném materiálu mají zkoumaná slova někdy i jinou funkci než oslovení).

Práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *dobře*.

V Praze dne 20. 8. 2020

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.